

Sadržaj

Predgovor	9
Uvod	11
I. KATOLIČKA CRKVA PRED IZAZOVIMA MEĐURATNOG VREMENA 1918. – 1939.	15
Ratno i poratno vrijeme – pontifikat Benedikta XV.	15
Crkveno-vjerske i društveno-političke prilike – vrijeme Pija XI.	17
Katolička crkva i talijanski fašizam	23
Lateranski ugovori	25
Odnos Crkve prema njemačkom nacionalsocijalizmu	28
II. CRKVENA HIJERARHIJA U ISTRI I NJEZIN ODNOS PREMA TALIJANSKOJ VLASTI 1918.-1943.	33
Prostor, vrijeme, osobe	33
Gorička nadbiskupija (metropolijska)	35
Franjo Sedej – obrana prava hrvatskih i slovenskih vjernika	35
Apostolski administrator Giovanni Sirotti (Ivan Sirotić) – u kolu talijanske politike	36
Carlo Margotti – uniformiranje nadbiskupije	38
Tršćanska i Koparska biskupija	39
Andrija Karlin – iznad svega vjernost Dvojnoj Monarhiji	39
Angelo Bartolomasi – obrana slobode Crkve	41
Alojz Fogar – zauzimanje za vjerska prava slavenskih vjernika	44
Antonio Santin – između politike „romanizacije“ biskupije i očuvanja „slavenskih“ vjerskih prava	52
Prva Spomenica - crkvene mjere protiv „slavenske liturgije“ u službi talijanizacije	55
Druga Spomenica – pledoaje za osnivanje „slavenskog“ sjemeništa u Italiji	57
Treća Spomenica – Talijanizacija centralnih crkvenih ustanova i njezine posljedice za Crkvu u Istri	58
Santinovo (ne)snalaženje u ratnom vihoru	60
Porečka i Pulska biskupija	61
Trifun Pederzoli – od politike kompromisa do zauzimanja za slavensku liturgiju	61
Rafaele Radossi – Talijan koji se držao dalje od političkih zbivanja	64

III.	KATOLIČKA CRKVA U ISTRI U DOBA TALIJANSKE VOJNE VLASTI 1918. – 1920.	67
	Zakonski okvir za progone i politička klima	71
	Prvi udari na istarsko hrvatsko svećenstvo	74
	Progoni se svećenika nastavljaju – liste se proširuju	82
	Podrška talijanskog klera vojnoj vlasti	86
	Dvije Spomenice – opis nedaća i traženje izlaza	89
	Napadi i uništenje tiskare u Pazinu	91
IV.	VRIJEME GRAĐANSKO-LIBERALNOG PARLAMENTARIZMA 1920. – 1922.	95
	Istarsko hrvatsko svećenstvo i parlamentarni izbori 15. svibnja 1921.	96
	Iz biskupskih izvješća	100
	Svećenički otpor politici talijanizacije	103
V.	FAŠISTIČKI TOTALITARIZAM – OD DOLASKA NA VLAST DO SKLAPANJA KONKORDATA 1922. – 1929.	109
	Neke mjere fašističkog režima prema Crkvi u Istri	111
	Izravno miješanje vlasti u pitanje jezika u Crkvi	116
	Zalaganje biskupa goričke metropolije za slobodu Crkve	118
	Medijska slika talijanskog svećenika na stranicama hrvatskog tiska	120
	Demonizacija hrvatskog svećenika u hrvatskim liberalnim novinama	128
VI.	FAŠIZAM I CRKVA U ISTRI – OD KONKORDATA DO RATA 1929. – 1939.	133
	Konkordatske odredbe i njihove posljedice	133
	Iz izvješća Giovannija Rellija – tajnika PNF za Istru godine 1929.	135
	Zagrebački nadbiskup Bauer i pitanje vjerskih sloboda u Julijskoj Veneciji	140
	Različiti primjeri suradnje i suprotstavljanja fašističkoj politici	142
	„Društvo sv. Mohora za Istru” u Trstu	148
	Hrvatsko-slovensko svećeničko staleško udruženje	153
VII.	BOŽO MILANOVIĆ – RODONAČELNIK ISTARSKOG „SVEĆENIČKOG ANTIFAŠIZMA“	159
	Završetak rata i talijanska okupacija Istre	160
	Pritisci i napadi na Milanovića – od Rapallskog ugovora do odlaska u Trst	162
	Milanovićevo djelovanje u Trstu 1922. – 1943.	169
	Pastoralni i nacionalni model djelovanja	169
	Milanovićevo zalaganje za pomirenje istarskih „klerikalaca“ i „liberala“	172

Pokušaj kompromitiranja Milanovića u talijanskim novinama	174
Milanović i revolucionarna organizacija TIGR	179
Milanovićevo korištenje crkveno-vjerskog okvira za zaštitu nacionalnih prava istarskih Hrvata	182
Briga za sjemeništarce kao dio nacionalno-političkog programa	184
Milanovićevo nastupi na političkoj sceni	189

VIII. NA MILANOVIĆEVU TRAGU – PRIMJERI DOSLJEDNOSTI I HRABROSTI U OTPORU FAŠIZMU

1. Luka Kirac	195
2. Franjo Livić	198
3. Šime Červar	201
4. Ivan Pavić	203
5. Vladislav Premate	206
6. Leopold Jurca	209
Proslava mlade mise	209
Prve godine u Trvižu – pritisci i optužbe	211
Optužnica iz 1931. – popis Jurcinog „protuzakonitog“ rada	213
Sudski procesi i presude	215
Nastavak muka po Jurci	217
7. Toma Banko	221

IX. RAZNI POPISI: PODOBNI, NEPODOBNI, KONFINIRANI, PROGNANI I ZATVARANI ISTARSKI SVEĆENICI

Popisi svećenika kojima se odobrava izvanredna pomoć (sussidio straordinario)	227
Nepouzdana svećenici (preti infidi) – popis iz 1923. godine	239
Moralno-političke karakteristike nekih svećenika iz 1928.	243
Popis nepouzdanih svećenika iz 1931. godine	244
Od nepouzdanih do interniranih, zatvaranih i protjeranih svećenika	250
Popis interniranih u Italiju	250
Zatvoreni na području Julijske Venecije	250
Prijedlozi za protjerivanje 1923.	250
Protjerani iz Italije	252

X. POLITIČKA INSTRUMENTALIZACIJA CRKVENIH INSTITUCIJA – POKUŠAJI I REZULTATI

Dječjačko sjemenište u Kopru	255
Novi početcici na starim zasadama	255

Sjemenište – između vjerskog i nacionalnog	257
Rektor Ivan Sirotić (Giovanni Sirotti)	259
Sjemenište od 1938. do 1942.	261
Centralno bogoslovno sjemenište u Gorici	263
Jezično-liturgijska problematika	266
Stari uzroci novih sporova	266
Nesporazumi oko jezika u vjeronaučnoj pouci	270
Konkordat i pitanje jezika vjeronaučne pouke	275
Jezično-liturgijske mjere biskupa Santina	278
Vjerska skrb ONB-a u funkciji talijanizacije	283
Zaključak	289
Sažetak	295
Životopis	299
Popis izvora i literatura	301
Arhivsko gradivo	301
Objavljeni izvori	302
Novine	302
Literatura	302
Internet	307